

Numerul 33. Oradea-mare 18/30 august 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Anton Pann.

Gin timpul din urmă cultivarea literaturii noastre populare a luat un avânt frumos. Pe și ce merge ies mai multe publicațiuni folkloristice, poesii și prosă, cari destăinuiesc idiomul graului nostru adevărat și neschimbat prin novațiuni nepotrivite.

Constatând acesta, este cuviincios să ne aducem aminte de aceia, cari au fost cei dinții cari au desgropt comorele ascunse ale limbei noastre și astfel au dat desvoltării noastre literare un curs mai natural și mai adevărat.

Unul dintre primii bine meritați pe terenul acesta e și Anton Pann, al cărui portret îl publicăm pe pagina acesta, adaugându-i următoarele schițe biografice.

Anton Pann s'a născut la 1794 în satul Slivin din Bulgaria. El inse n'a fost bulgar, ci român, căci de-alungul Dunării, atât în Bulgaria, cât și în Serbia, se află mulți români.

De acolo s'a mutat în Rusia, dar neputând suferi asprimea cu care fu tratat ca musicant în armată, a fugit cu familia sa în România.

Aici, s'a așezat în București și s'a susținut ca cântă-

reț prin biserici și dând lecții de musică, artă care pe vremea aceea a început a fi cultivată și în România.

Se pare că a fost imbrășosat cu căldură, căci din paralele agonisite ș-a cumpărat o tipografie. Aici ș-a tipărit el toate lucrările scrise până atunci. Cele mai re-

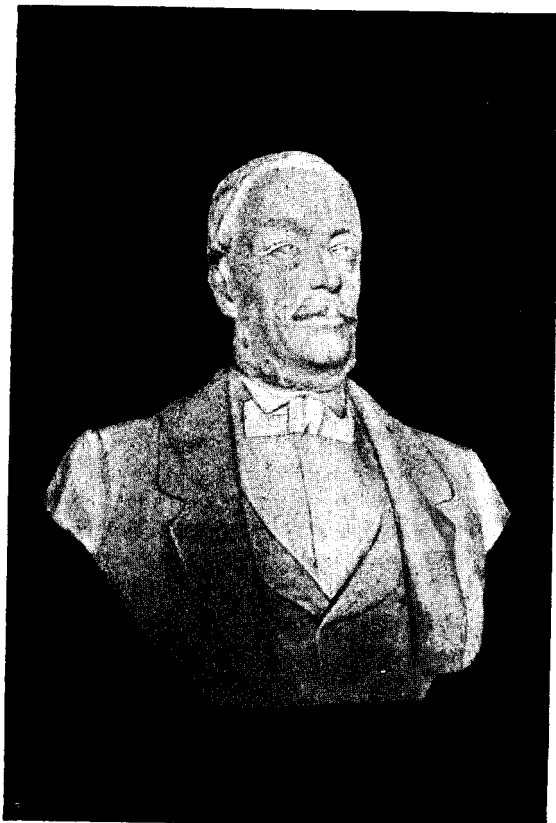
numite erau: Povestea Vorbii, Fabule și istorioare, Cântece de stea, Călătoria lui Moș Albu, Nasdrăvăniile lui Nastratin Hoge, Spitalul Amurului și altele.

Anton Pann a fost unul din scriitorii cei mai cetiți ai epocii sale. Lucrările sale scrise pentru clasa de jos, au fost primite cu multă plăcere de masele poporațiunii știutore de carte. În dcosebi „Povestea Vorbii“, din care reproducem una și noi mai la vale, i-a făcut numele nemuritor.

Despre acesta scriere și ce Alexandri în o scrisore adresată lui I. Negruzzi:

„Povestea Vorbii e un monument național, o carte prețioasă pe care fiecare din noi trebuie s'o avem în bibliotecă și pe care adese ori vom avé nevoie a o consulta. În ea întelnim spiritul și înțelepciunea Românului, doue ființe cu care mulți din autorii noștri n'au făcut cunoștință“.

Activitatea literară a lui Anton Pann a fost aprețiată mai cu sémă de dl G. D. Teo-

ANTON PANN.

dorescu, care a publicat o lucrare meritorie in privința asta.

Operile lui complete au apărut in „Biblioteca pentru toți“ editată de librăria Carol Müller din București, in trei broșure care toate la oaltă costă 90 de bani. Deci pentru o sumă bagatelă ori cine poate să-și cumpere toate scrierile renumitului nostru scriitor popular.

Anton Pann a murit la 3 novembre 1854 in București și e inmormântat in curtea bisericii Lucaci.

Povestea vorbii.

*O slugă flecară pe unde slugise
Toți tot îl bătuse și tot îl gonise,
Incât dintr'acesta prea reu ajunsese,
Hainele pe densusul toate se rupsese,
Un negustor astfel portul prost vedându-i,
Odată 'ntelnindu-l l-a 'ntrebat dicându-i:
— Ce o fi pricina de nu-ți merge bine?
Că eu te știu încă de copil pe tine,
Bețir, murdar nu ești, cărți nu joci îmi pare,
Cum putuși ajunge 'n așa proustă stare?
De ce nu-ți véri capul la vr'un om de trebă
Și tot umbli razna pe drumuri de gébă?
— Jupâne, el dîse, nu-mi e alta vina,
Decât căci spui dreptul e totă pricina,
Minciuna nu-mi place, vorbesc adevêrul,
D'aceea or unde me piseș ca mêrul
Și me dau indată pe pörtă afară,
De nu-mi găseș locul și pacea în țără.
Îi dîse lui omul, aușind aceste:
— Că spui adevêrul nici un reu nu este,
Așa slugă mie chiar îmi trebuiește
Și de vrei d'acuma vin' de te tocmește.
Se tocniură 'ndată și se invoiră,
In doue, trei vorbe xapis întăriră.
Deci îl luă omul ca să-l procopsescă
Și plecă cu densusul ca să tērguiescă.
Cumpēră, îi dete un codru slănină
Și într'o hârtie puțină faină,
Dicându-i: — Na, du astea-acasă
Și dî să gătescă ceva pentru mēsă.
El decă se duse la a sa stăpână,
Se uită la dēnsa dându-i-le 'n mână
Și vedēnd că cală cam piexiș din fire
Incepă să-i dîcă ei și să se mire:
— Oleo! cum cauți chiar ca o găină
C'un ochiu la faină ș-altul la slănină!
Ea cum îl aude luând furca sare
Și-l încarcă bine cu ea pe spinare,
Strigând: — Auđi vorbă! auđi flēc odată!
Tocma un' ca tine joc de min' să-și bată?
Afară! afară! slugă blestemată,
Să nu-mi calci in curte că-ți sparg capu 'ndată!
El fuge pe pörtă, in drum se oprește.
Iacă și stăpânul seu îl întelnește.
Îl întrebă: — Ce e? — Că l-a gonit dîse,
Scărpînându-si locul unde îl lovise.
— Dar din ce pricină? stăpânul întrebă,
Pe bină dreptate or așa de gébă?
— Vêđ eu, el respunse, e cum se vorbește:
Cine spune dreptul loc nu-și mai găsește!
Aușind stăpânul din ce i-a fost plânsul,
Incepă să dîcă astfel cătră densusul:
— Ba nu-ți e sêrmame nimenea de vină,*

*Ci gura-ți flecară este de pricină;
Să spui adevêrul alta se 'nțelege,
Nu de unul ș-altul omul să se lege;
Gura ta te bate ș-o să te mai bată,
Decă ea îți este flecară odată.*

ANTON PANN.

Femeia română.

De Carmen Sylva.

(Fine.)

III

Măria Pirtoianca, fiica poporului, a însoțit pe tatăl seu in toate luptele sale contra Turcilor. Ea a fost prinsă și dusă la Constantinopole. Sultanul voi să o vedă. „E adevêrat, îi dîse el, că tu ai ucis un turc cu propria ta mână?“

„Nu un turc, ci dēce! și-mi pare reu că n'am ucis o sută, atâta abiă ar ajunge pentru a rēsbună mörtea unui părinte!“

Sultanul fu așa de mulțumit de acest respuns, că-i dădă libertatea.

Bunica unuia din aghiotanții noștri a vêđut tând pe bărbatul seu pe ulițele Bucureșcilor. Ea luă pe cei unspre dēce copii ai sei, merse la Constantinopole și a ingenunchiat in calea sultanului; privirea acestuia a fost atrasă de cătră aceste doue-spre-dēce persōne in doliu mare. El o cercetă și o întrebă ce putea să facă pentru ea.

— Eu cer capul pașei, care a pus să asasineze pe bărbatul meu.

Sultanul i-l dădă.

Un proprietar voiă să facă o hotărnicie nedrēptă, prin care moșia sa se măriă și despoia pe țărani. El a câștigat pe primar și pe câțiva ômeni ai subprefecturii, injugă patru boi la un plug și incepă a trage brazda de hotărnicie.

Țăranii erau adunați toți intr'o pădure vecină și priviau la acēstă despoere inleștându-și pumnii.

De-odată o femeie, cu copilul in brațe, eși din mulțime, se aruncă inaintea boilor, puse copilul la piciorole lor și strigă:

— Vor merge peste el inainte de a face acēstă nelegiuire!

Raporturile intre femeia proprietarului și țărance sânt căte-odată incântătoare.

Ele se duc la ea când voesc, o imbrățișeză ca pe o soră și-i cer o flóre roșie din grădină, o garofă spre a o pune in cap, un bujor cu care-și frēcă obrazii și bărbia in loc de suliman, când merg la horă, — jocul de duminecă. Ele nu se hotăresc a servi, căci acēsta le-ar injosi, și acēstă ocupație o lasă unguoróicelor și țigancelor. Independența este pentru ele un lucru sfânt, chiar in meserie. O femeie ceru proprietarului scânduri pentru a face sicriu bărbatului seu, dar îi aduse 60 de bani pentru a avé aerul că i le plătește.

Spațiul imi lipsește pentru a povesti tot ce am vêđut in timpul reshoiului.

Un nenorocit băiat, pe care l-am ingrit in baraca mea in timp de 4 luni, muri in brațele mamei sale in momentul când eu eșiam din sală. Ea incepă a suspină și a țipă. O dōmnă îi puse cu blândețe mâna

pe umăr și-i duse: „Nu țipă! Noi am voi să nu știe regina pentru câteva ciasuri morțea fiului tu!”

Ea tăcu pe loc.

Eu le-am vădut căutând pe bărbatul lor până la șanțurile de la Plevna, prin obuzurile tunurilor pentru a le aduce puține fructe seu rufe și încă căutându-l din spital în spital când află că era rănit, stând în picioare la capetele lui și nopțe, fără a îndrăzni măcar a se pune jos.

Cu părere de reu me las de a povesti în amănunțimi în „Revue des Revues”, numeroșele și încântătoare întemplieri ce se găseșc în cronicari și acele pe care le-am vădut cu proprii mei ochi. Eu n'am putut să arăt, decât spicuind, pe femeia română de prin vécuri. N'am putut decât să ridic un mic colț din vélul acestei istorii așa de însemnat. Așa puté umplé un volum mare povestind moravurile și obiceiurile țărâncei, a acestei ființe răbdătoare și devotate, care lucréză la câmp véra, și iérna la meștesug. Ea tórcé, cósé, brodeză costume mărețe care strălucesc de albéță și de culori armonioșe la rașele sórelui strălucitor. Ea nu zimbeșce decât rar și se vesteșce repede, sub povara muncéi prea grele și sub povara mulțimei copiilor.

Seriositatea sa e impunătoare și atingătoare în acelaș timp, când nu se schimbă în asprime, ceea ce se întemplieră câte-odată țărâncelor bogate, care apésă greu pe cel sărace și n'au milă de chinurile lor. Pe de altă parte ele se ajută între ele în chipul cel mai mișcător. Când o familie are mulți copii, femeile sterpe a satului și-i împărțesc. Ele numesc pe copii adoptați: copii de suflet.

Decă acéstă țără esistă încă, în urma atâtor invasi, femeilor li se datoreșce. Ele au fost păzitorii limbéi, religiunei, tradițiunilor sale. Sânt o grămadă de legende, de vechi balade, adunate de cătră scumpul și neuitatul poet Alexandri, care povestesc actele de curaj și de devotament ale femeii române.

Să nu ve înșelați, vădénd-o jucând ca o Poloneză și auđind-o vorbind ca o Parisiancă. Cultura străină n'a schimbat-o.

Ea e încă aceeaș soție aprinsă și ambițioșă, mama pasionată a vechilor timpuri. Ea intruneșce pe lângă aceste alte calități, tot așa de mari; ea e o delicată ingrigitoare de bolnavi. Trebuie să o veți ingrigind pe țărâni se ca un medic și conducéndu-și moșia ca un om de afaceri.

Femeia română nu socoteșce jertfele sale. Ea le găseșce naturale. Ea a uimit pe medicii străini în resboiul de la 1877.

Ea se lipseșce de tot pentru a da o educație copiilor sei. Ea e naivă și viclénă, nepăsătoare, cel mai bun prieten al bărbatului seu și cel mai ingrozitor vrăjmaș al lui, indată ce sânt în dușmănie. Alexandri dîce că sórele caută să pētrundă pe sub ciucurii lungi a negrelor lor gene spre a lăsă flacăra sa în marele lumini a ochiilor lor. Limbajul lor e bogat și înflorit ca tóte limbajurile Orientului, mărinimia lor nu le îngădue nici odată a țîné socoteli. Inima le birueșce în totdeauna.

Larga brobódă care le invélue, cu austerele sale indoituri, dá trăsăturilor și mișcărilor sale o măreție antică; și maternitatea îi pune pe frunte o diademă inviđibilă.

„Mama mea, măculița mea!” eră strigătul răniților în timpul lungelor dîle și nopți de suferință. Dar își gășiau la capetele lor cui să adreseze suspinele lor.

Nici una n'a remas în urmă. Mamele de bună

familie au părăsit eleganța și mângăerea bărbatului spre a se aședă într'o colibă, lângă sala unde gemeau răniții; frumoșele dame de lume țineau în brațele lor pe sērmanii Turci, cari muriau de tifos negru, cea mai ingrozitoare din tóte bólele molipsitoare.

Nu se observă nici slăbiciune, nici dare inapoi, nici șovăelă. Infruntă infecțiunea și merg să ingrigéșcă pe copilul bolnav de difterită seu de scarlatină a prietenei nebună de frică.

Copilița română, în vērștă de doi ani, cu mari ochi melancolici sub pērul cel negru, cu un limbaj repede și curat, e de o precocitate surprîndătoare. La vērșta de 5 ani, ea, e mica mamă a fraților și a surorilor sale. La opt ani e aprópe o fată mare. Ea nu se mai mărită la doispredece ani fiind că legea nouă o opreșce, atunci ea se apucă în schimb de studiu, trece bacalaureatul, se face doctor; căci trebuie o eșire prisosului care se frământă sub aceste plete bogate, sub aceste mari sprincene cumiști și încântătoare.

Sânt patruđeci de ani, când intrând într'un salon remăneai surprins că nu găseșci decât frumuseți perfecte.

Dar atunci viața eră simplă. Astăzi ea a devenit grea. Fetitele de đece ani împărțesec deja grija părinților lor și șciu prea bine că lucrurile nu sânt așa de frumoșe în acéstă lume.

Jertfile și suferințele póte sânt folositoare spiritului, — fie, — dar de sigur vătémătoare desvoltării corpului care nu mai creșce ca o frumoșă flóre fără de grijă și liniștită. fără a mai vorbi de plăcerile lumeșci ce nu se cunoșceau alta dată și care au ajuns tot așa de ameitóre și tot așa de luxóse ca și în celelalte țeri.

Dar e cu neputință a se opri, mai ales în o țără, care a făcut sforțări supra-omeneșci pentru a fi într'un timp așa de scurt la nivelul de desvoltare a celorlalte țeri. Fatal trebuie să cadă în multe greșeli, să luncce pe marginea multor prăpăstii, să se înămoléșcă în primejdii neprevăđute. Vērteșul v'au cuprins, scumpele și mult iubitele mele Românce, pe eare eu v'am studiat cu tótă puterea mea, cu tot sufletul meu și pe care eu me bizui în viitor, voi cari n'ați lăsat a se scufundă țera vóstră de atâtea invasiuni, voi îi veți da încă eroi ai cugetării și ai sabici, voi îi veți da încă mame nobile și mândre avénd în ele tótă seva acestui pământ bogat și producător care le-a purtat și hrănit.

Mame române! voi, care ați plâns atâtea când ángerul destructor a trecut peste noi cosindu-ne familii întregi, răpindu-ve tot ceea ce voi iubiți, voi, care ați luptat ca să faceți din fiii vóștri ómeni, voi cari nu dați înderēt când e vorba de a înaintă, mame române, viitorul e în mânilé vóstre!

Din mēruntaele vóstre renașce acéstă țără, a cărei ursită viitoare nu se șcie, dar care trebuie să dee nota sa în concertul civilizațiunii europene.

Mame române, păzitoare a celor mai scumpe comori, voue ve e incredințat aceste mâni pentru care atâtea vécuri au luptat și au suferit.

Găgăuță a citit că un ofițer brutal a bătut pe un soldat.

— Cum, domnule, dîce el cătră un ofițer cunoscut, adevérat e că bateți soldații?

— Aș! Se întemplieră, într'adevér, une-ori ca un idiot să te scótă din răbdări și atunci...

— Află, domnule, că și idioti sânt ómeni ca și dumneata și ca mine!...

La Sucéva.

In metrul elegiac antic.

Mare fost-ai cândva și tu, străveche cetate,
 Mare și nume vestit pîntre cetăți ai avut.
 Alexandru cel Bun mai înteu cunoscută te face
 Pe la vecini impregiur, ce te privia cu respect.
 Chiar Bizantinul deprins, judecat a fi singur de mare,
 Mi te creștă 'n deosebi, semne de cinste-ți dedia,
 Când spre-ajutor mai avuși surori ca și tine 'ntărite:
 Neamțul, Hotinul, și-apoi invinuratul Cotnariu,
 Alba cetate, Chilia, și tu Craciună și voi, ce
 Despre Dunăre 'n jos tari bulevarde-ați mai fost.
 Ștefan Marele mult îți adaoșe faima, Sucéva,
 Fîndure că pricepea trebile cu-agerul cap.
 Marele Domn in curînd își largi mahalalele tôte
 Cătră arii spre-amiédi-locul ce-acum îl numesc
 Locuitorii „Areni“, căci arii și 'n țilele năstre
 Tot pe-acolo se vîd pline cu stoguri de snopi —
 Tot așa cătr' apus și mieșul nopții crescut-ai,
 Unde Zamca stă sus, turnuri și ziduri avînd.
 „Zamca“ cuvînd slavinesc de la ziduri și valuri făcute
 Pentru timp de resboiu, loc întărit impregiur.
 Mai departe pe-aici se gășesc surpături numerose
 Din cetățuea, ce-a fost colo pe cotul din nord.
 Cest castel s'a numit „Șeptilici“ ca și 'ntrăga regiune,
 De sub piscul de dămb, loc pripuriu pînă jos.
 O tradițiune din timpul trecut ni șopteșce și-acuma,
 Cum c'o mamă de-odat' șapte băeți a născut
 In cuprinsul acestei regiuni, și de-acolo se chemă
 Locul din giur „Șeptelici“, ca și castelul dărmat.
 Șeptilicii sînt aș niște cîmpuri de-arat și fînașe,
 Spre resărit că vecini au pe Ițcanii cei vechi;
 O măhăla sînt Ițcanii, un cuib ne'nsemnat, ce 'm-
 poporă

Costa vechei cetăți despre Moldova spre nord.
 Templul, ce 'n cale se vede 'n Ițcani de pe delul
 din Zamca,
 Fuse 'n trecut un asil pentru monache, dar aș
 Dumneșeesc e locaș pentru toți cu patronul prea
 santei,
 Maicei lui Dumneșeu, bine păstrat monument.
 Spre resărit de-acolea, de te 'ntorci, și s'arată 'n
 ruină

O ziditură pe-un dămb, urmă din timpul trecut:
 E venerabilul dom, ce numeșce-s' acum in deobște
 Al Mirăușilor, căci in Mirăuși îl gășim.
 Zid cu croelă și plan iscusit, cum rar se mai află
 Printre zidirile vechi, ce mai remaseră 'ntreg.
 Numele de „Mirăuși“ măhălaua Sucevei îl are,
 Ce 'n resărit o aflăm mult scăpătata 'n sermea.
 Numele-acesta-i remas după vechi cetățeni, ce-l avură,
 Cum prin urice și-acum află-s' adese păstrat.
 Peste-un pîriu ne'nsemnat de-acolea se rădică pe-o
 muche

Naltă de țerm surpături, este-al Sucevei castel.
 Mare fost-a cândva și puternic' acesta zidire,
 Cum din ciclopicii muri astăși se pôte vedé.
 C'o jumătate de véc mai nainte de-acum o vîdurăm
 Mult mai naltă 'n păreți, ori și din cotr'o priviam.
 Brașele de-omeni absini și-al vitelor pas micșurără
 Muriu cu mușchiu coperiți, mult venerabilii muri.
 Astăși, de și târșiu, șciința-ți cêrcă cuprinsul
 Teu, o măreș mormênt, martur din țile străvechi!
 Dêcă privirea și-o 'ntorci cătr' amiédi și-asăntit de
 pe culmea

Cestui castel cătră țerg, veđi prea vestitul locaș
 Al mucenicului sânt Ioan cel Nou din Sucéva,
 Mitropoliei ce-a fost sub domnitorii Moldavi.
 Nu departe de-aici spre mieșul nopții indrêptă-și
 Fața și veđi-l cum stă turnul cel nalt și sumeș,
 Măndră diseric' avînd lîngă sine, zidită de Ștefan
 Marele dup' un resboiu, când îi bătù pe păgâni.
 Sântului mare martir Dimitriu îi sînt inchinate
 Aste măreșe zidiri de Domnitorul român.
 Nici despre tine-om tăcé locaș de clădire măruntă
 Al proorocului sânt, ce-a botezat pe Hristos;
 Nici despre tine tăcé-vom, sânt adăpost, ce te lauđi
 Cu strălucitu-ți Patron, sântul erare Nicolaiu.
 Dară tu, veche cetate, mai ai tu locașuri sântite,
 Cari deetatea măresc in feluritele limbi:
 Astfel nepoții lui Haic impodobesc a ta fașă,
 Veđi, c'un numêr de trei temple cu turnuri și
 muri;
 Dincolo-i marele dom, in el preamăresc provedința
 Ai apusului fii, legilor sale conform.
 Iar dêcă țergul de-acum îl pîtrunđi cu privirea 'n
 lăuntru,
 Mic și se pare și strins, asemănându-l c'o dat;
 Multe furtuni au trecut peste dînsul și vifore grele,
 Multe pojare l-au ars și-l nimiciră de tot,
 Turci și Tătari și de-asemeni păgâni când prădă
 pretutindeni
 Ale creștinilor țeri, frică și gróză lășind.
 Iată de ce tu ciuntit' ai remas, o cetatea lui Ștefan!
 Totuș spre fală și-acum una mi-ți pôte servi:
 Este, că tu deveniși un cuib de lumină prin școlă
 Sub al Austriei scut, sceptru puternic și blând.
 Marinimosul monarș, Francise Iosif rădicat-a
 Mult frumosul pălat muselor pentru-adăpost.
 Flôrea junimii in el să se 'ntrecă 'n progres de cul-
 tură,
 Iar impêratul prea bun să ni trăeșcă 'n mulți
 ani!

Sucéva in septembrie 1895.

V. BUMBAC.

Cugetări

Femeile incep a face din amor o mare afacere;
 inse odată obicinuite nu mai fac decât un mic joc.

Rochebrune.

*

Jurămintele amorului îi probéză nestatornicia.

Marmontel.

*

Jurămintele de amor sînt luminele cari dau mai
 multă lumină decât căldură, și cari se sting in mo-
 mentul când incep a lumina.

Shakespeare.

*

In amor lacrimile fac mai mult ca discursurile
 cele mai elocvente. — Prin lacrimi, vei inmuia o inimă
 de pîtră. — Sileșce dar ca amanta să te vedă plân-
 gînd. — Dêcă nu poți să scoți lacrimi, udă-ți ochii.

Ovid.

*

Prima lacrimă de amor ce facem pe cineva să
 verse, pare un diamant; cea de a doua un mărșă-
 ritar; iar cea de a treia o simplă lacrimă.

Shakespeare.

O frumusețe din Orient.

Aventurile unei sócre.

— Farsă într'un act. —

(Fine.)

Virgil Turécă. Ei, duceți-ve acum; ve chemăm noi . . .

Lăutarii (es certându-se între ei.) Dabulé patla-geua! Dabulé fandoséla . . . Taci măi uritule . . . Dabule Cochirléua . . . (Es.)

Cóna Marghióla. Veți fi atât de bun să vă scóteți masca, dle Spirache.

Virgil Turécă. De ce nu?! Cu plăcere . . . (Își scóte masca.)

Cóna Marghióla și Pasica (speriate.) A! nu e Spirache! Dar cine ești dta dle?

Virgil Turécă. Eu sânt autor de piese . . .

Cóna Marghióla. Ce ești?

Virgil Turécă. Eu sânt poet.

Cóna Marghióla (agasată.) Poet? Ce e aia poet?

Pasica. Ei, mamifule, poet . . . Nu șcii? Care face poesii . . . „Doru inimii“, Carol Scrob . . . Aș voi din piept să-mi scot, inima cu dor cu tot . . . Nu șcii? . . .

Cóna Marghióla (a parte.) Bună păcălélă . . . Fie c'o pățirăm . . . (Tare.) Și cum faci dta poesiile alea dle?

Virgil Turécă. Cum le fac? Mai întei mânânc . . .

Pasica. Ei, lasă mamifule, nu mai descóse omul . . .

Virgil Turécă. După ce mânânc, me culc.

Cóna Marghióla. Și după ce te culci?

Virgil Turécă. Me scol . . . Dar ia scóteți-ve și dvóstre măscile să vorbim mai pe 'ndelete. N'aveți de ce ve jená . . .

Cóna Marghióla. Că bine ȃici! (Își scot măscile.) Le-om pune când om plecá.

Virgil Turécă (cătră Pasica) Ah! dnă súnțeti un vis de poet . . . o frumusețe

Cóna Marghióla. Și-o înșelá un marțafoi dle, un sgárie hártie pe la trebunal, un bașbileargiu. Așá fatá ar fi meretat . . .

Virgil Turécă. Pot să ve cinstesc o poesie care am compus-o aserá, pe luná, pe cheiu, pe récóre . . .

Pasica și Cóna Marghióla. Me rog, me rog, ce se potrivește . . . Ce parigorie! . . .

Virgil Turécă (declamă.)

Când te vėd trecėnd pe stradă
Intr'o roche abajur,
Prin mulțime, prin grămadă,
Lasă-me să-ți ȃic bonjur . . .

Când te vėd eșind pe sérá
Intr'un negru peignoar,
Cu o voce ca de fiară-
Lasă-me să-ți ȃic bonsoar . . .

Când te vėd că pleci cu trenul,
O! iubită Nastasio,
Lasă-me să-mi scot jobenul,
Lasă-me să-ți ȃic adio! . . .

Pasica (sentimentală.) Cine o fi fericita-aia?!

Virgil Turécă. E greu de ghicit dómná? Să ve mai citeșe una:

Unora le place popa,
Iar la alții protopopii;
Mie unuia imi place
Fata popii . . .

Cóna Marghióla. Ha! ha! ha! Astea sânt ca de la Anton Pann . . . Ce sindrofié!

Virgil Turécă. Acum, decă-mi dați voe să ve cânt ceva . . .

Scena VIII.

(Se aude un ciocănit in ușă.)

Cei de sus, Spirache Budala, subcomisarul Ionescu, doi vardišti, lăutari, chelneri.

Sub-comisarul (amețit de beătură.) Deschideți séu sparg ușá!

Virgil Turécă. Ce să fie? (Intră sub-comisarul, Spirache Budala, Vardiștii, chelnerii.)

Spirache Budala. Flagrant delict! Nevésta mea legitimá, dle comisar . . . Sócra mea, Marghióla Stolnicăresa . . . Frumos! . . . Rușine!

Cóna Marghióla și Pasica. Nu ne categorisi Spirache! Ce stanahorie! Ah! Ah! (Cad pe canapea, chelnerii le frécă pe mâni.)

Sub-comisarul (cătră Virgil.) In numele legii te arestez.

Virgil Turécă. Ce-am făcut eu dle? . . . Am venit de la balu Presei cu dlor . . . Ce veți aici de imoral?

Sub-comisarul (răstit.) Dta ești contrabandist dle! Faci și contrabande de spirt. Te cunosc eu! Ești cel mai prima contrabagiú. Ai introdus spirt . . .

Virgil Turécă (supėrat.) Mı se pare că dta ai introdus spirt . . . se și cunóșce . . .

Sub-comisarul (atins.) Dle, eu am introdus spirt in tótá regula, conform cu legea, cu tóte axisurile și tacșele plătite . . . n'am să-ți dau dtale cont . . . (Cătră cucóne.) Ve declar arestate. (Cucónele leșină.)

Virgil Turécă. Odicolon, muștar la tálpi.

Spirache Budala (ironic.) Oțet de furnică, onorabile, că le trece . . . Dta nu șcii ce chereștea e sócrămea . . .

Virgil Turécă (apėsă pe clopoșel.) Odicolon! Tarafu de lăutari dá návalá cãntând un cãntec fórté zgomotos.)

Spirache Budala. Mai lipseșce Moceanu cu elevii! . . . (Chelnerii frécă pe mâni pe cóna Marghióla și pe Pasica, Spirache zímbeșce radios, sub-comisarul stă drept, cortina cade.)

D. TELEOR.

Șloim: De ce nu iei de tovarás pe Ghidale?

Îțig: Ghidale a fost logodit cu nevésta mea, înainte de ce am luat-o eu. Pe om care e mai cuminte decăt mine nu-l iau de tovarăș.

— Trebuie să pleci mâne la cinci. Ai să te scol la vreme?

— Fără nici o indoiélă. Am spus creditorului meu că la șese îi dau un à-conto!

X. — Ați inceput, așá dară, să jucați véra asta in orașul nostru?

Actorul. — Decă ne va incurajá publicul . . .

X. — Repentația de aserá a avut succes?

Actorul. — Un succes enorm, ađi ne-au făcut nevestele piré de cartofi.

P O P O R U L.

C o d r u l.

Românul își iubește cu foc patria sa, dar și mai mult își iubește locul unde petrece, locul unde a petrecut moșii și strămoșii sei atâtea vécuri!

Iubirea acésta a Românului se vérsă in niște doine de-a codrului, cântate cu mult farmec de ori și care Român.

Și acum să nu-i fie drag Românului codrul, care l-a scutit de-atâtea-ori sub póla sa, in timpuri furtunóse? . . .

De aceea il iubește Românul atât de mult; el ii spune prin doine tóte suferințele și tóte aspirațiunile sale, și codrul la doinele; lui par că stă nemișcat, par că le ascultă și par că le înțelege; și nu este un frémăt de-a codrului pe care Românul să nu-l înțelégă! . . .

Decâte-ori a stat Românul in nedormire sub póla codrului, așteptând să-i spună prin un frémăt apropierea dușmanului furios! . . . Decâte-ori a adormit Românul sub póla codrului prin șópte fermecátóre! . . .

Iată in ce chip admiră Românul frumseța codrului:

Să te bată truda codru,
Că făcut mai ești la modru:
Pe la margini cu carpini,
La mijloc cu flori galbini;
Pe la margini cu ogreți,
La mijloc cu pene verți;
Pe la margini cu nuiiele,
La mijloc cu turturele;
Pe la margini cu potici,
La mijloc plin de voinici!.

Câtă nevinováție arată Românul față de codru când cântă doina acésta:

Codrule, dragă codrule,
Lasă-me sub póla ta,
Că nimică n'oi strică,
Póte-o créngă de-oiu tăiá,
Să-mi acăț armele 'n ea.

Când se apropie érna viscolóasă, jalnic resună doina Românului:

Codrule sub póla ta,
Nu pot bé nu pot mánca,
Că 'ncepe a cádé frunđa;
Frunđa cade la pámént,
Eu remân in ploi și 'n vént.

Iară de-altă parte:

Jelui-m'aș da n'am cui,
Jelui-m'aș codrului;
Jelui-m'aș da nu-mi vine,
Codru-i jalnic ca și mine;
Că-l bat tóte véciturile
Și pe mine gândurile! . .

Când codrul e despoiat de frunđa; când nu se mai aud șópte fermecátóre prin codru, ci numai șuerul vuind printre ramurile arborilor, Românul la acésta priveliște își dorește chiar mórtea sub póla codrului și cântă:

Fă-me Dómne ce mi-i face,
Fă-me flóre de bujor,
Aprópe de cel isvor:
Să me bată ploi și vént,
Să me duc de pe pámént! . .

IOSIF STANCA.

Credințe populare.

50.

Când femeia séu alt cineva mulge vaca, și-i ca Dđeu să-i sporéscă laptele, că atunci laptele i se va sporí.

51.

Când a gătat vaca de muls, e bine a-i pune puțin lapte pe spate, pentru ca să-i remână lapte tot mult.

52.

Când trimiți lapte la cineva, e bine a pune in lapte nițică sare, ca să nu-și pérđă vaca laptele.

53.

Când este vacă a fátá la casă, nu e bine a da tot aluatul, ci să mai remână la casă din el, iară decă bea cineva apă, atunci să ședă câteva minute pe scaun.

54.

Să se feréscă cine are vacă cu lapte séu afátá, ca să nu ducă fără șcire ceva de la casă, vre-o babă care duce laptele.

55.

Luându-și cineva foc in lulă (pipă) unde este vacă a fátá să ședă până se aprinde și apoi carbunele, să remână la casă.

56.

La vacile cu lapte, légă-le sare, gráu curat, tămáie, piper și pâne de la casă, la grumađi, córne, ori la códă, că atunci nime nu-i póte duce laptele.

Din Lunčovra in Bihor.

PETRU CIPOU.

Poesie populară.

Mándrá! când oiú murí eu,
Vină la morméntu meu;
Și-mi sémână siminic,
C'am fost tinér și voinic;
Și-mi sémână trandafir,
C'am fost tinerel copil;
Și-mi sémână rujă 'n pénă,
C'am fost tinér și cătană.

Din munții apuseni.

ELISEIU M. CÂMPEAN.

SALON.

De la Karlsbad.

Dacă ești la Franzensbad, e peste puțină să nu faci o excursiune și la Karlsbad, să vezi acele băi renumite, unde alergă totă lumea, (cam la vr'o treizeci de mii pe an,) sperând și găsind leuire de mulțimea de bôle adevărate și intipuite.

Iei acceleratul și într'o oră și jumătate acela te repețește pân' acolo. Timpul acesta, în societate bună, trece iute, mai cu seamă decât cerul e senin și te poți desfătă în privescările ce-ți ofer văile, satele și delurile pe unde treci.

De societate bună aveam parte, căci călătoriam împreună cu o familie artistică din București. Tatăl, un cunoscut componist musical și director de conservator, cu doi băieți, dintre cari cel mai mic, un violoncelist în spe. Inse timpul nici decât nu ne promitea multă desfătare, cerul era posomorit, ba și plouă din când în când. Ne mângăiam inse, că are să se nsenineze, căci în părțile acele ploile sânt dese și nici într'o diminută nu ești sigur, ce timp are să fie peste ți.

Intr'aceste dispărură și cele din urmă conture ale parcurilor de la Franzensbad; înaintam în frumoasa vale a Egerului și nu peste mult sosirăm la Tirschnitz, unde trecurăm în alt tren. De aici încolo valea Egerului se strimtoarește; de-a stânga încep să se ridice niște stânci acoperite cu brazi, de-a dreapta se pîrîndă satele Königsberg, Maria-Kulm, unde zărim o biserică frumoasă; apoi urmăm alte sate și în urmă sosim la Falkenau, în cele trei minute privim cu logneta castelul contelui Nostitz, care dominază vederea noastră și pornim mai departe.

Terenul pe care trecem, devine din ce în ce mai pietros. Din văile strimte se ridică coșurile fabricelor. Și în depărtare țin pază vederii munții ce împreună cerul cu pământul. Fabricile se tot înmulțesc și încetul cu încetul, colo jos la dreapta, se desvîlue înaintea noastră, din chaosul negurei și al plóiei, renumitul Karlsbad: un oraș frumos, cu vr'o patrusprezece mii de locutori.

Peste câteva minute sosim. Gara inundată de lume, mulțimea de birje, sgomotul și mișcarea mare, ne arată că sîntem în toiul sezonului. Ómeni cu tot felul de fisionomii, europeni și africani, episcopi și rabini, bancari și scriitori, călugărițe și artrițe, soldați și artiști, dame elegante și burgese, englezi flegmatici și francezi sprinteni, germani serioși și italieni vorbăreți, norvegiani melancolici și români veseli mișună în giur de noi, vorbind toate limbele lumii, încă și cea românescă. Sîntem ca într'un punct central pentru lumea totă.

Luăm o birjă și dăm jos la vale. În giur de tine, în dreapta și în stînga, tot case mari cu câte două etagiuri. Tóte, oteluri și restaurante cu grădini, prevăli de tot felul, cofetării și chioscuri, pe părăși afșuri cari anunță concerte și alte petreceri. Totul par că vré să-ți facă niște momente plăcute. Numai plóia nu conținește.

În sfîrșit sîntem jos. O vale lungă, ascunsă între munți, cari de dincolo se ridică repede, ofere lumii isvórele sale binecuvîntate.

Tradițiunea spune, că împăratul Carol IV ar fi descoperit isvórele în 1347, la o vînatóre de cerbi. De aici și numele: Karlsbad. Din alta parte se șice, că băile aceste au fost cunoscute încă în secolul al XIII-lea, ba póte și mai înainte. Care va fi adevăratul adevăr, nu șcim. nici nu vrem să scrutăm. căci n'avem să facem istoricul Karlsbadului, ci numai să schițăm niște impresiuni fugitive.

Prima impresiune spunea că ne aflăm într'un oraș elegant. Plóia nu conținea, cu tóte aceste strada era plină de lume, care se plimbă prin colonade și cu parasolul în mână, conversând vesel și oprindu-se din când în când înaintea vitrinelor prevăliilor de tot soiul.

Ne coborim și facem parte și noi din mulțimea plimbătoare. Tot oteluri și oteluri, printre cari cel mai imosant e otelul Pupp, centrul vieții din Karlsbad, avînd înainte-și un parc umbros, unde cântă musica. Peste drum un bazar lung cu prevălii, unde poți să-ți cumperi tot ce ochii îți poftesc. Par că ești în Viena.

Trecem riul Tepl, care taie valea în doue și grăbim să vedem isvórele. Se nțelege că mai înteu aducem prinosul admirațiunii noastre celebrului Sprudel. Cu óreș-care emoțiune privim imosanta colonadă de fer, sub care izbucnește acesta minune a naturei, care a vindecat sute de mii de ómeni nefericiți.

Intrăm și un tablou pistriț de ómeni cu păhare în mână, cu niște ochi căduți în orbita lor, paliți și suferinși, dar cu flacăra speranței în privirea tuturor, ne spune par că ne aflăm într'un loc sfânt, într'un templu al mîngăerii.

Iată și altarul! Par că vedem fumul de tămăie ridicându-se la ceruri. Sînt stropii rașelor de apă ce schinteiează ca miliarde de mîrgăritare, umplînd aerul și respîndind un farmec misterios. E renumitul Sprudel care izbucnește din pământ ca o magică fântână săritóre, bogată și binefăcătoare, ca o binecuvîntare a lui Dumnezeu!

Isvorul e cât se póte de frumos și pitoresc. Izbucnirea apei îți pare un buchet de mîrgăritărele albe! Un brilliant foc de artificii ce jócă neconținut, avîntându-se în sus până la patru metri și scoțînd în fiecare minută un volum de 2000 litre de apă caldă.

Fete fac serviciul în giurul fântanei săritóre și-ți umplu păharul aninat de o rudă lungă. Bolnavii stau în șir, unul câte unul, renumitul Gânse-marsch, astfel imbulzela este eschisă și serviciul se face regulat.

Am vizitat apoi celelalte izvóre, Mühlbrunn și altul, al cărui nume mi-a scăpat din memorie.

După mesă, plóia a încetat și o luarăm sus la deal să vedem privescările generală a Karlsbadului. Urcurăm la marginea estemă din dreapta, unde se află biserică evangelică engleză. Și cu cât ne suiam, cu atîta tabloul devinia mai interesant. Inscriptiuni fórte ademenitóre indică pretotindenii punctele mai frumoase și decât ai vădut unuul nu poți resistá dorului d'a străbate și mai sus. Stăm și privim în jos. Vedem desfășurându-se din ce în ce mai lămurit valea ce ascunde în sine renumitele termale. Dar iată o inscripțiune și mai ademenitóre ne invită la „Semering“. Urcăm o mulțime de trepte și ajungem la o terasă de stîncă, în vîrf cu un cerb de pétră, care stă să sară în prepastia înflorătoare. Abia cutezăm să ne uităm în jos și ne ngrozim de scoborișul pe trepte. Din norocire nu sîntem siliți a face iarăș drumul acela. Calea ne duce mai departe pe costa muntelui și în curînd dăm de o altă surpridere, niște poduri aninate de stânci, sîntem la Semering. Trecem podurile și ne desfătăm în pano-

rama din vale. Vedem tot Karlsbadul, cu multele sale frumuseți și par că auzim șgomotul ce desvîltă vieța ce se restață 'n el.

Oboșiți. ne-am mulțumit cu atîta plăcere și am odihni bucuros pe o bancă, inse o inscripțiune și mai provocătoare ne invită la „Himmel auf Erden“. Cine ar pute rămâne atît de rece să nu dorască a vedea raiul pe pămînt? Și am pornit înainte 'n sus, pe niște căi serpentine, cari la fiecare cotitură oferiau alte și alte vederi. Suiș greu și cam lung; e departe raiul pe pămînt. Inse frumusețea ce ni se desvîlă la tot momentul, ne făcea să uităm greutatea urcării. Mergeam dór in raiu!

Pe o tablă cetim următoarele rënduri:

Himmel auf Erden.

Wie schön, o, Goth ist deine Welt gemacht,
Wenn Sie dein Licht umflieszt:
Ihr fehlt's an Engeln nur und nicht an Pracht.
Dasz Sie Kein Himmel ist.

Frumosele rënduri ale poetului anonim ne incântă și mai mult, cu entusiasm ne întărim și peste câteva minute sosim la o terasă cu grilagiu de fer, in vârful unei stînci, de unde ni se deschide o priveliște îmbățătore de ochi.

Cerbul de pãtră, care mai nainte ni se părea la o înălțime inspăimântătoare, acum se pituleșce jos la picioarele noastre. Iar valea îngustă dintre munți, care adaposte-ce Karlsbadul, își desfășoră tóte farmecile. Vedem cum se întinde din dreapta in jos la vale, unde se mai lărgeșce. Rënduri de case mari inzeștrăză acest cuib frumos, tăiat in mijloc de un riu; oteluri și restaurante ne invita de pretulindeni; biserici strălucite scilipse la radele sórelui și din ambele părți se urcă pe còstele munților niște ville admirabile. Un tablou pitoresc, care se perde in zarea depărtării, unde se înalță coșurile fabricelor...

Cu greu ne despărțim de locul acesta, inse curiositatea nu ne dă pace. Mai urcăm un punct, cel mai nalt. De acolo tabloul ia dimensiuni și mai mari. Stîncea acésta o fi fost un loc plăcut al lui Petru cel mare al Rusiei, căci pe ea găsira o inscripțiune rusescă și germană, in memoria lui. Inscriptiunea face elogii entusiaste memoriei țarului și exprimă sentimentul de adorațiune al națiunii ruse, al cărui vis de aur este cunoscutul testament al lui Petru cel Mare.

Pe mine nu me prea incântă visul acela, de aceea nici n'am copiat inscripțiunea lungă. ci am pornit cu toți in jos la vale, de unde se și auzian acordurile muzicii care avea să țină concertul seu.

Pe cînd sosirăm, lume multă s'adunase la mesele de sub arborii dinaintea otelului Pupp, ascultând muzica. Luarăm și noi loc examinând publicul, in care recunoscurăm mai mulți prieteni și cunoșcuti de la București. In programă eră și o piesă romănescă, o compoziție a diui Buchental din Bucovina. Pân' atunci publicul a ascultat in tăcere tóte piesele; cînd inse au resunat cele din urmă acorduri ale „horei“ noastre, un vihor de aplause se auzi de la mai multe mese, ceea ce ne spunea că sîntem mulți romăni. Indemnați de aplausele noastre, la piesa următoare, o compoziție d'a lui Schuman, aplaudară apoi și nemții din giurul nostru.

Cu impresiune plăcută ne scolarăm și mai făcend o plimbare, ne despărțirăm de amicii noștri și ne rëntorserăm séra tărđiu la Franzensbad.

IOSIF VULCAN.

Adunarea Asociațiunii transilvane.

— La Lugos in 27 și 28 august n. —

Asociațiunea întăia-óră in Banat. Joi la 15 27 august, in ziua de Stă Mărie s'a deschis la Lugos adunarea generală a Asociațiunii transilvane. Este pentru prima-óră, că Asociațiunea trece marginile Ardealului. Odată inainte de vr'o 15 ani, s'a mai decis ca ea să vină la Lugos, dar atunci considerațiunile politice au schimbat acésta hotărare. Acum delăturându-se inchipuitele pedeci, dorința vechiă s'a realizat. Entusiasmul cu care lugosenii au intimpinat-o, este oglinda fidelă a bucuriei romănilor din părțile bănățene. Acest entusiasm, de care pân' acuma in doue rënduri a fost distinsă Societatea pentru fond de teatru romăn, a pus la cale un șir de festivități strălucite.

Comitetul arangiator. Spre acest scop s'a ales un comitet arangiator, constituit astfel: președinte Titu Hațeg, vicepreședini Coriolan Bredicean, și Virgil Tomiciu, secretari dr. Liviu Marcu, dr. Isidor Pop, Corneliu Jurca, Liviu Tempea; cassar dr. George Dobrin, controlor Coriolan Birescu. Comitetul acesta a avut șapte secțiuni:

Secțiunea I pentru primirea și încercăritarea óspetilor. Președinte: Dr. Iacob Maior. Secretari: Ión Iorga, Tiberiu Bredicean. Membri: Dr. Dimitrie Florescu, August Tuculia, dr. Isidor Pop, Nicolae Petrovici, Traian P. Rațiu, Ion Cădariu jun., Iuliu Iacobescu, Ión Miclău, Vasile Dobrin, Ión Ruji, George Ijac, Iosif Andreiu, Coriolan Nedelcu, Adrian Nedelcu, Nicolae Muntean.

Secțiunea II pentru pregătirea sedințelor adunării generale a „Asociațiunii“. Președinte: Dr. George Popovici. Secretari: Dr. Liviu Marcu, dr. Ión Popovici. Membri: Stefan Antonescu, dr. Pachonia Avramescu, Nicolae Birescu, Benjamin Densușian, dr. Dimitrie Florescu, Titu Hațeg, dr. Ión Maior, Nicolae Proștean, Fabiu Rezei.

Secțiunea III pentru conscrierea membrilor pe séma „Asociațiunii“ și îngrijirea de mijlòce materiale. Președinte: Dr. Stefan Petrovici. Secretari: Vasile Jurca jun., Adrian Nedelcu. Membri: Coriolan Birescu, dr. George Dobrin, George Dragomir, Iulian Lunulescu, George Martinescu, Nicolae Muntean, Ión Nedelcu, dr. Isidor Pop, Nicolae Petrovici, Iuliu Rațiu, Liviu Tempea, Ión Vidu.

Secțiunea IV pentru arangiarea convenirii sociale, a banchetului și a excursiunilor. Președinte: Coriolan Bredicean. Secretari: Aurel Vălean, Nicolae Petrovici. Membri: Dr. Cornel Bejan, Coriolan Birescu, Tiberiu Bredicean, dr. George Dobrin, dr. Iacob Maior, Coriolan Nedelcu, dr. Stefan Petrovici, Octavian Proștean, dr. Ión Popovici, Fabiu Rezei, Virgil Thomici.

Secțiunea V pentru arangiarea concertului și a reprezentațiunii teatrale. Președinte: Virgil Thomici. Secretari: Timoteiu Popovici, Ión Cădariu jun. Membri: Coriolan Bredicean, dr. George Dobrin, dr. Dimitrie Florescu, Vasile Jurca jun., Constantin Mișci, Mihail Jivanca, Adrian Nedelcu, dr. Ión Popovici, Liviu Tempea, August Tuculia, Ión Vidu, Mihail Bradicean.

Secțiunea VI pentru arangiarea emulării corurilor. Președinte: Dr. Dimitrie Florescu. Secretari: Mihail Jivanca, Liviu Tempea. Membri: Mihail Bejan, Coriolan Bredicean, dr. George Dobrin, Vichentie Grozescu, Ión Iorga, Vasile Jurca jun., dr. Isidor Pop, dr. Stefan

Petrovici, dr. George Popovici, Timoteiu Popovici, Virgil Thomici, Ión Vidu.

Secțiunea VII pentru arangiarea petrecerii de joc.
Președinte: Dr. Isidor Pop. Secretari: Octavian Proștean, Aurel Vălean. Membri: Dr. Corneliu Bejan, Mihail Bradicean, Caiu Bredicean, Ión Cădariu jun., George Dragomir, Virgil Dogariu, Constantin Dure, Constantin Ignea, Ión Iorga, Corneliu Jurca, Vasile Jurca jun., Mihail Jivanca, George Jándrea, dr. Liviu Marcu, Nicolae Muntean, Constantin Mișciuc, Adrian Nedelcu, Coriolan Nedelcu, Nicolae Petrovici, dr. Ión Popovici, Liviu Tempea, Marius Tempea.

Primirea oșpetilor, mercuri la 14|26 l. c. la gara căii ferate a fost introducerea festivităților indicate prin programa ce primim. Tot din această notăm următoarele:

La opt ore seara convenire socială în grădina otelului „Concordia” și cină à la carte, muzica lui Nica Iancovici din Lugos.

Joi la 15|27 august. Serviciu divin în ambele biserici române. În biserică gr. or. a pontificat episcopul Popea.

La 11 ore, deschiderea adunării, în sala mare a comitatului, unde s'a ținut și adunarea Societății pentru fond de teatru român. A presădit președintele dl I. M. Moldovan; dl Ales. Mocsonyi a salutată Asociațiunea în numele bănațenilor.

La 5 ore p. m. participare la Rugă, serbarea hrămului bisericeii gr. or. române, în curtea bisericeii și grădina Concordiei.

La orele 7 seara, emularea corurilor române pentru premiile lugosienilor în curtea bisericeii gr. or. și grădina otelului Concordia, o serbare analoagă celeia ce s'a ținut tot acolo cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român. S'au înscris pentru emulare următoarele coruri:

1. Bobda (cor bărbătesc): „Marșul român” de I. Vidu.
2. Belinț (cor micst): „Taci bărbate” de I. Vidu.
3. Cacova (c. b.): „Marșul economilor” de C. Porumbescu.
4. Caransebeș (c. b.): „Serenada” de T. cav. de Flondor.
5. Comloșul mare (c. b.): „Cântec serbătoresc” de I. Karrasz.
6. Comoriște (c. b.): „Junimea parisi-ană” de Adam.
7. Ghilad (c. b.): Bobocel în inele” de I. Vidu.
8. Herendești (c. b.): „Doină doiniță” de I. Vorobchievici.
9. Ictar (c. m.): „Lelea viteză” de G. Musicescu.
10. Jena (c. b.): „Uite mamă” de *.*.
11. Oravița gr. cat. (c. b.): „Ciasul reu” de I. Vorobchievici.
12. Oloșag (c. b.): „Créngă ruptă” de I. Vidu.
13. Oravița (gr. or.): „Dómne buzele mele...” de G. Musicescu.
14. Pesac (c. b.): „Spiritul” de *.*.
15. Silha (c. b.): „Veste bună” de I. Costescu.
16. Tergoviște (c. b.): „Cucuruz” de I. Humpel.
17. Tievaniul mare (c. b.): „Valurile Dunării” de Ivanovici.
18. Topolvățul mare (c. b.): „Hora Oltului” de C. Cordonan.
19. Chisetteu (c. m.): „Fiii Românei” de G. Musicescu cu acompaniament de piano, acompaniator dl L. Tempea. (Acest cor nu concurge la premii.)
20. „Un resunet” (cor în masă) de G. Musicescu—I. Vidu.

Juriul. Pentru aducerea judecării asupra producțiunilor corurilor emulante se va compune un juriu din ómeni de specialitate a românilor prezenți. Juriul va împărți premiile, și afară de acelea fiecare cor va primi literale comemorative pentru conlucrare la această emulare.

Premiile sânt: 1. Premiul familiei Mocsonyi: un armoniu. 2. Premiul compositorilor: Colecțiune de com-

posiții române. 3. Premiile Reuniunii române de cântări și muzică din Lugos: a) Un pocal de argint, b) o violină, c) o flaută.

Vineri la 16|28 august, parastas pentru George Barițiu, în catedrala gr. cat. română.

Sedinta a doua a adunării generale, tot în sala mare a comitatului.

Banchet la 2 ore în grădina otelului Concordia, cu muzica lui Nica Iancovici.

Concert și reprezentație teatrală, date de Reuniunea română de cânt și muzică din Lugos. Intéiu piesa „Pacienta” comedie într'un act, localisată de Victor Vlad, având roluri dșorele Silvia Iorga, A. Ianculescu, Maria Jurca, Laura Vlad și dnii T. Bredicean, A. Vălean, I. Cadar jun. Programul concertului: I. „Résunet de la Crișana” de I. Vidu. II. „Ottello” cor estern din actul II de C. Verdi cu acompaniament de pian. III. Polonaise (Es-moll) de Fr. Chopin, executată pe pian de dl L. Tempea. IV. „Al doilea concert bisericesc” de G. Musicescu. V. „Hora” de C. Cordonan.

Petrecere de joc seara la 10 în sala otelului „Regele Ungariei”.

Sâmbătă la 17|29 august. Escursiuni la Băile Herculane, eventual la Orșova, Ada-Kaleh și Pórta-de-fer.

O frumusețe din Orient.

Femeile din Orient au darul d'a fi frumoșe. Româncele, grecele și circasianele sânt cunoscute ca modele în privința această. Pictorii ni le și presintă de multe ori în diverse figuri. Ilustrațiunea noastră a doua este asemenea un portret de fantazie al unei circasiene.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Concurs între poeții români. De la dl V. A. Urechia primim următoarele rânduri: În orașul Alais (Francia, Gard) în octombrie viitor vor fi serbări frumoșe cu ocaziunea inagurării monumentului, ce din inițiativa academiei alaisiane se ridică în acel oraș, în onórea marelui fabulist Florian. Municipalitatea orașului Alais a deschis un concurs între poeții țerilor latine cu mai multe premii. Sânt admiși prin urmare la acest concurs poeții români în următoarele condițiuni. Poemul de ori-ce estindere va fi, va avé de obiect lauda lui Florian, dulcele cântăreț al Estelle se Nemorin. Lucrările se vor trimite până cel mai târziu la 10|22 septembrie pe adresa subsemnatului V. A. Urechia. Simaia. Lucrările vor fi cercetate și clasate după merit de un juriu instituit în București, compus din biroul Ateneului român. Cele 3 lucrări declarate de mai mare valóre vor fi trimise în timp util la Alais, însoțite de traducerea în limba franceză. Lucrările ce se vor trimite vor avé un motto, corespunđător la un plic închis, în care va fi numele autorului. Nu se vor deschide decât plicurile lucrărilor premiate. Cele nepremiate se vor puté retrage după 15 octombrie viitor de la cancelaria Ateneului Român. Indemnăm călduros pe toți junii noștri poeți din tóte țerile locuite de Români, să nu întârđie de a se pune pe lucru, neindându-ne de succesul poeților români, care va fi al doi-

lea în istoria literaturii noastre moderne, după acel al nemuritorului Alecsandri. *V. A. Urechiiă.*

Dr. Weigand, profesor la universitatea din Lipsca, urmăze și anul acesta studiile sale limbistice române, pe care anul trecut le-a pornit în Banat. Anul acesta a început în părțile Aradului, spre Timișoara și spre Oradea-mare, de unde trece în Ardeal, la Hațeg, Sibiu, Făgăraș și Brașov. De asta-dată e ajutat și de trei elevi ai sei, printre cari și doi români, dnii Sextil Pușcariu și Sterie Stinghe, cari studiază independent unele ținuturi. Acesta excursiune științifică are să țină 6—8 săptămâni. Urâm neobositului profesor succesul cel mai strălucit!

Anunț literar. A eșit de sub tipar: „*Gramatica limbii latine*“ de Schultz David, tradusă și prelucrată de Ioan Fersigan și Traian I. Farkas, profesori p. ord. la gimnasiul gr. cat. din Beiuș. Curs complet: morfologie și sintaxă în usul cl. I—IV gimn. Opul e aprobat deja în manuscris. Se pôte procură la firma proprietară: „Lampel Róbert“ (Wodianer F. și Fii) în Budapesta. Prețul e 1 fl 50 cr. v. a. Peste câteva zile va apăre: *Legendar și exerciții latine* de David, traduse tot de autorii amintiți. Acest op servește de întregitor gramaticii latine. Se va puté procură tot la firma Lampel cu preț de 1 fl 50 cr. v. a.

Icona școlii române la finea secolului al XIX-lea. Sub acest titlu vré să publice dl I. Dariu învățator la școlile centrale române din Brașov un album de biografii și portrete de ale membrilor actuali ai corpului didactic român de sub coróna st. Stefan. Grupa întie vor forma-o arhierii actuali, ca supremi inspectori școlari confesionali, împreună cu ale câtorva dintre antecesorii, ca Șaguna, Șuluț, Vancea, Popasu, Vulcan ș. a. Grupa a doua, profesorii actuali de la preparandiile seu seminariile pedagogice ale ambelor confesiuni. Grupa a treia, învățătorii actuali. În interesul acestei publicațiuni, dl G. Dariu a adresat colegilor sei o rugare cerându-le sucursul, care este să i se trimită până în 15 novembre.

Carte de școlă. Dnii G. Pletos și I. Ghețe, profesori la gimnasiul din Năsăud, au scos de sub tipar „*Retorica și carte de cetire*“, care a fost aprobată și de ministerul de culte al Ungariei. Cartea conține partea teoretică pentru tehnica compozițiilor în prosă de genul descriptiv, narativ, filosofic-didactic și de genul oratoric. Conține apoi mai multe modele în text și un număr corespunzător de bucăți de cetire anume căutate și luate de la cei mai buni scriitori români. Special cartea de cetire are: 14 specime de conținut rotunzit din genul descriptiv; 13 din genul narativ; 15 din prosa filosofică; 17 din genul oratoric.

Biblioteca Nouă. Nr. 8 al acestei publicațiuni, care ese la Craiova, în editura librăriei I. Benvenisti, cuprinde: snóve sub titlul „*Vorba ăluia*“ de I. Costin. Prețul unui esemplar 15 bani.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din București. Repetițiile pentru stagiunea viitoare au început. Se studiază „*Patria*“ lui Sardou și alte piese. S'au scos rolurile și din comedia originală „*Sóre cu plóie*“ de Iosif Vulcan, care are să se jóce în stagiunea viitoare. Repetițiile pentru operă au început mai de mult; o prima-dona asoluta și un tenor vor fi angajați din străinătate.

Serată musicală-teatrală în Bozovici. Tinerimea română studiosă din valea Almăgiului, comitatul Caraș-Severin, a arangiat la Bozovici în 8 august o serată musicală-teatrală, care a reușit bine. Dl George Novacovici a declamat „*Jalea mamei*“ de Iosif Vulcan; dșorele Viorica Brancovean și Măriora Sevoian au predat dialogul „*Lucsul*“ de Pop-Reteganul; dl Ioan Străin a declamat poesia „*Epistola mândruliței*“ de Iosif Vulcan. În sfârșit s'a jucat piesa „*Isprăvile lui Păcală*“. Apoi a urmat dansul.

Concert în Comloșul-mare. Inteligența română din Comloșul mare a dat la 6|18 august un concert de cântări și declamări, cu un program interesant. După concert a urmat dans.

Concert în Fabricul-Timișorii. Învățătorimea română diletantă din Timișoara și impregiurime a arangiat la 8|20 august, cu ocasiunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor gr. or. români din stânga Mureșului, diecesa Aradului, un concert în localul bereeriei din Fabricul-Timișorii. S'au cântat și s'au declamat mai multe piese naționale; apoi a urmat un dans vesel.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Sciri bisericești și școlare. Pr. Ssa episcopul Ioan Meșianu a îndreptat cătră credincioșii eparchiei sale un circular, indemnându-i să stăruescă pentru înălțarea învățământului poporal. — *La Blaș* se va ținé în toamna acesta un sinod archidiececan, primul sub conducerea Esc. Sale archiepiscopului și mitropolitului dr. Victor Mihalyi.

Stipendii pentru studenți. Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român publică următoarele concursuri: 1, un stipendiu de 100 fl. pentru un tiner din munții apuseni ca să pótă urmă cursul la vr'o școlă de sculptură în lemn seu pêtre; 2, un stipendiu de 40 fl. din fundațiunea dr. Ioan Moga și soția Ana n. Bologa, pentru eleve care frecventeză vr'o școlă de fete românescă; 3, un stipendiu de 60 fl. din fundațiunea Marinovici, pentru studenții români de gimnasiu ori școlă reală. Terminul concursului 31 august n.

Școlă și internatul de fete din Sibiu a Asociațiunii transilvane vor începe a funcționa la 7 septembrie n., inscrierile se fac din 1—6 septembrie, iar esamenele de emendațiune în 5 septembrie n. Taxa întreținerii în internat e 200 fl., afară de costul îmbrăcămintelor, a cărților de școtă, a materialului de scris, lucru de lucru, limba franceză și musică. Mai e a se plăti didactru 2 fl. pe lună și tacsă de înmatriculare.

La școlă de fete din Șimleu a Reuniunii femeilor române selăgene prelegerile vor începe la 7 septembrie n., iar inscrierile la 1 septembrie. Didactru 4 fl. De cartire bune, la dorință, ingrigește direcțiunea.

Adunări învățătoresci. În Fabricul-Timișorii la 20 august n. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din cele patru protopresbiterate din Banat, ce aparțin diecsei Aradului. Adunarea a fost presidată de învățătorul Iuliu Vuia, iar ca comisar consistorial a asistat protopresbiterul Traian Putici. — *La Timișoara* în 25 august n. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Lugosului, sub presidiul dlui Ioan Boroș, notar dl Iuliu Birou. — *La Bocșa-română* în 7|19 august s'a ținut,

sub presidiul dlui Ioan Marcu, adunarea despărțământului Bocșa a Reuniunii învățătorilor din dieceasa Caransebeș. — *La Poiana-Sărăț* în 6, 7 și 8 septembrie n. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov, sub presidiul dlui Ioan Popea, secretar dl Nicolane Bârsan. — *La Oravița* în 9/21 august s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din protopresbiteratul Oraviței, sub presidiul dlui avocat Elia Trăila, care a cetit și o lucrare a sa despre grafia română; secretar dl învățător George Jian.

C E E N O U ?

Călătoria redactorului nostru. De la Franzensbad, redactorul foii noastre a plecat în Germania nord-estică, unde a petrecut două săptămâni. Întâiu s'a oprit la Lipsca, de acolo s'a dus la Berlin, de unde a făcut și două excursiuni: la Charlottenburg și la Potsdam, reședința de vără a împăratului Germaniei Wilhelm II. Din Berlin s'a întors la Drezda, apoi ș-a continuat calea cu vaporul pe Elba în sus în Șvițera Săsescă, o parte din cele mai romantice, oprindu-se în centrul ei la Schandau; de aici iarăș cu vaporul până la Aussig. Din Aussig a mers la băile Teplitz-Schönau și întorcându-se la Bodenbach, a luat-o spre Praga. De aici, pe la Brün, a venit la Viena și apoi prin Budapeșta acasă, unde a sosit zilele aceste, aducând din călătoria sa un vray de notițe, care se vor publica în foia noastră.

Hymen. *Di August d. Nicora*, candidat de avocat, la 9 august s'a cununat cu dna Lucreția Costă ved Olariu, în Deva. — *Di Dimitrie Feier*, notar în Șeitin, comitatul Csanad, la 30 l. c. își va serba cununia cu dșora Elisabeta Secușan, fiica dlui Iosif Ioan Secușan, proprietar în Toracul-mare. — *Di Victor Szilágyi*, absolvent de teologie al diecesei oradane, la 30 l. c. se va cunună cu dșora Irina Lazin în Socondel, comitatul Sătmarului. — *Di Ioan Margineanț*, absolvent de teologie al diecesei Caransebeș, s'a logodit cu dșora Eufemia Drincea din Oravița. — *Di Nicolae Arcan* și dșora Isabela Belea s'au fidanțat în Moldova-nouă. — *Di Iosif Văgăliu*, învățător gr. or. român, s'a căsătorit cu dșora Iustina Pap în Bulz, comitatul Bihor, la 9 august.

Țarul și țarevna la Viena. Evenimentul zilei este visita țarului și a țarevnei la curtea din Viena. Părechia imperială rusescă, însoțită de o suită strălucită, a sosit la Viena joi în 27 august n., unde au fost primiți cu mare pompă.

Monarcul nostru în România. Diarele bucu-reșcene publică programul de primire al Maj. Sale împăratului și regelui Francisc Iosif în România. Maj. Sa va plecă la 15/27 septembrie s'era din Mehadia, dimpreună cu regele Carol. La 16/28 septembrie dimineța vor sosi la Pitești, unde li se va face o recepțiune oficială. De acolo vor plecă la Curtea-de-Arges, unde vor luă dejunul la orele 11 și jumătate. Apoi continuându-și călătoria, în aceeaș di după mieđădi la 4 ore vor sosi la București, la gară vor fi întâmpinați de regina, de principele și principesa României, dimpreună

cu oficerii superiori și cu persoane oficiale. S'era va fi o mare recepție la palat, apoi un prânț de gală, la care vor fi invitați actualii și foștii ministri, actualii și foștii președinți ai corpurilor legiuitoare, generalii și colonelii din garnisonă, ministrii plenipotențiarilor străini și alte persoane oficiale. După prânț se va face o retragere cu torțe. Capitala va fi iluminată. La 11/29 septembrie mare defilare la Cotroceni, la care vor luă parte 32.000 de ómeni. Apoi dejun în castelul din Cotroceni. După dejun se vor duce la forturile de la Chitila și Otopeni, unde se vor face mari exerciții de tir. După mieđădi la 3 și jumătate plecare la Sinaia; aici împăratul va face o plimbare cu regele. S'era prânț de gală în castelul Peleş, iluminăție mare și o nouă plimbare prin oraș.

Petrecere de vără la Pâncota. Junimea română din Pâncota și impregiurime a dat la Pâncota, în 15/27 august, o petrecere de vără în sala otelului „Crucea albă”. Comitetul arangiator a fost compus astfel: președinte George Popovici, cassar Aurel Crișan, controlor Cornel Iancu, membri: George Ardelean, David Balint, Sever Boc, Teodor Burdan, Iuliu Butariu, Paul Chirilovici, Iuliu Coste, Aurel Grozda, Procopiu Givulescu, Sever Ispravnic, Mihael Marcus, Ioan Moldovan, George Monța, Teodor Pop, Vasiliu Pop, Aurel Pința, Nicolae Popescu, Eugen Popovici, Iustin Petruț, Aurel Petruț, George Popovici, Silviu Pop, Liviu Rada, Ștefan Rozvan.

Petrecere de vără în Iclodul-mare. Inteligența română din Iclodul-mare a arangiat la 27 august n. în localurile băilor Chireu o petrecere de vără în folsul bisericeii gr. c. române de acolo. Președintele comitetului arangiator a fost dl Alesandru Dragoș, cassar dl Iosif Onciu, secretar dl Teofil Moldovan, controlor dl Ioan Mureșian.

Știri militare. Au fost numiți, cu rangul de I septembrie, sublocotenenți Petru Dobriban, Nicolae Călbășă; aspiranți de oficeri Alesandru Vlad, Eugen Gouțean, Ioan Morariu, Ioan Cocheș, Victor Beran, Nicolae Giurgescu, Anton David, Iuliu Vajda, Gavril Penciu.

Cronică mică. Principele moștenitor al Italiei s'a logodit cu principesa Elena de Montenegro, care va trece la religiuena catolică. — *Regle Serbiei* va face o vizită principelui Bulgariei, apoi principelui de Montenegro. — *Fritjof Nansen*, care a plecat să facă explorațiuni în ținuturile nordice, s'a întors. Nu ș-a putut atinge scopul, inse totuș a făcut descoperiri foarte importante.

Căldndarul săptămânei.

Dumineca a 14-a după Rosalia, Ev dela Mute l. c. 22 gt. 8. a inv 1.	Diua s'ept.	Căldndarul vechiu	Căldnd. nou	Sorele.
Duminecă 18	Mart. Flor și Laur	30 Benjamin	4 54 7 36	
Luni 19	Mart. Andreiu	31 Rebecca	4 55 7 34	
Marti 20	Prof. Samuil	1 Sept. Egidius	4 57 7 32	
Mercuri 21	Apost. Tadeu	2 Rbraim	4 58 7 30	
Joi 22	Mart. Agatonie	2 Seralina	4 0 7 27	
Vineri 23	Mart. Lupu	4 Rosalia	4 2 7 25	
Sămbătă 24	Mart. Eutichie	5 Natanail	4 3 7 23	

Rugăm pe abonanții nostri cari încă nu ne-au achitat abonamentul, să binevoiescă a-l respunde în curënd.

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375.A.)

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.